

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 24. Socii variis in Guairaniæ locis de vita periclitantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

verbis compellavit. *Audistis, inquit, o Nuncii, quibus suspicionibus gens vestra laboret. Sed sic habetote, etsi me vivum Pindovius mansurus sit, me tanto amore popularium vestrorum teneri, ut magis vestra salus mihi cordi futura sit, quam vita voluptati. Triduo me tantum operimini, & sanctè promitto, fore ut, spreto quovis mortis periculo, vobiscum proficiscar.* His auditis Pindoviani gratias Ruisio eo maximè nomine agentes, quòd plus suis postulatis, quàm invidiosis suspicionibus tribuisset, promissere, nihilo se in excipiendis conservandisque Sociis fore indiligentiores, quàm Ibitirambetani fuerant. Triduo exacto, Antonius Ruisius & Christophorus Mendocã se dant in viam. Quarto itineris die Pindovii sedem tenuere: ab quo per arcus triumphales ex ramalibus erectos, inter tympanorum buccinarumque undequaque reboantium sonum, & numerosas concurrentis populi turbas, in facellam ab eodem ædificatum inducti, datis Deo Optimo gratias, adstantes opportuna oratione alloquuti sunt. Finito sermone, Pindovius exquisitis verbis spondit operam suam ad numerosum oppidum constandum. *Ædes, quas ipse Sociis tradidit incolendas, palamentis & vallo erant circum circa munitæ, ob Casiqui cuiusdam insolentiam, qui ipsius Pindovii matrem bello captam devoraverat, vicissimque Pindovius plurimos illius familiares dentibus contriverat: & paulò antè Sociorum adventum rursus hostis pucos tres Pindovianæ factionis epulis destinatos asarat, Indasque aliquot jaculis & fustibus mactaverat, quarum corpora Pindovius cum hostibus eripisset, domumque reportasset, factum ut inter cadavera Indam jaculis transfixam, & ob concretum sanguinem omnibus membris jam intumescens, sed adhuc spirantem, Ruisius inveniret: cui salutis aquam, Mariæ nomine imposito, aspersit: contigitque Virginis ope, ut post triduum pristinis vitibus restituta ad locum ædificando oppido destinatum per leucam integram graderetur. Campus erat ob præterfluentem amnem, & pinorum abundantiam, accommodatissimus. Quo in campo, ipso Divi Laurentii pervigilio, Cruce erectâ, & sacrificio peracto, multorum Divorum & mysteriorum nominibus in urnam jactis, cum sortibus missis Incarnationis nomen eductum fuisset, novum oppidum eo nomine indigetari placuit. Quod oppidum domibus & templo auctum, Incarnati Verbi ope ita crevit, ut sesquimille familias in Catechumenorum Neophytorumque album relatas computarit.*

Et imperat.

*Mille quin-
gentæ fami-
lilie redu-
cuntur.*

CAPUT

XXIII.

*Socii variis
in Guairania
locis de
vita pericli-
tantur.*

*Christophorus
Mendocã
ad necem de-
signatur.*

*Machinationem
nem datigit.*

CHRISTOPHORO Mendocã in Incarnationis oppido relicto, Ruisius ad cætera Guairaniæ curam se contulit. Quo absente campestris populi contra Pindovium, ob receptos Socios, arma moliantur, Christophorum Mendocã morti & novum oppidum excidio designant: conflatis copiis subornatum adolescentem ad explorandas Pindovii vires mittunt: qui ab nostris captus tortusque, cum diu popularium suorum consilia se scire negasset, tandem hoc maximè modo detecta sunt. Christophorus Mendocã vincitum juvenem apud se retinuerat, & sumpto precum Breviatio ad Divinum pensum persolvendum se accinxerat, quod ut vidit adolescens (nam novi homines putant, per litteras & libros arcana quævis Europæis hominibus manifestari) existimans per librum se detectum iri, attonito similibus in hæc verba prorupit. *O Pater, queso te, ne me iterum torqueri permittas, tibi totam rem aperiam, nihil enim te latere potest, qui libros, secretorum omnium indices, habes.* Tum nefariam hostium machinationem detegens, ait, eos incredibili Sacerdotum carnes vorandi cupiditate flagrare, decrevisseque, oppressis omnibus incolis, novum oppidum vastare. Detectis insidiis, Pindovius armatos populares suos quantâ potest celeritate in hostes ducit: qui, quia explorator præfinito die non redierat, fraudem veriti, intra suos se fines receperant. Dissipato belli metu exploratorem illum Christianis additum ad hostes remittere voluit, cum muneribus: sed hic nec prece nec precio ad id adduci potuit, quòd assereret fore, ut de suis carnibus, ob revelatum belli apparatus, epulas instruerent. Ferocientes tamen hos hostes non diu erit cum, admittâ JESU Societate, ad oppida reductos, aliquosque mansuescere videbimus. In eodem oppido aliâ aliâ de causa tumultuatum etiam est. Antonius Ruisius potestatem fecerat Taiatienfis, ob superantem multitu-

dinem

dinem, transmigrandi ad Ibitiramberanos: multi hac facultate usi viæ se jam dederant: quo cognito, Taiaenses numero se diminui renuentes transmigratores adoriuntur, vinculisque injectis ad oppidum retrahunt: unum violentius reluctan- tem occidunt. Contrà Xaveriani, ut invidiam antagonistis parerent, spargunt in vulgus, ab Incarnationis oppidanis Christophorum Mendoçam interfectum. Ex quibus rebus utrimque recrudescabant similtates avitæ, in apertum bellum eru- pturæ, nî Sociorum opportunâ prudentiâ sopitæ fuissent. Sed longè perni- ciosior erat in Divi Xaverii oppido in quibusdam repullulans carnes humanas vo- randi cupido. Septemdecim omnino homines exiguo tempore per infidias inter- ceptos clam comederant: & Francisci Diastanii carnibus præsertim inhiare dice- bantur, quem capropter Neophytorum fidelissimi, eo licet inscio, noctu diuque dispositis circa domum excubiis custodiebant, donec carnivori illi hoc maxime modo detecti sunt. Antropophagus nescio quis, puerum clam captum securi per- cussit, & pomeridianis epulis destinatum aliò divertens in villâ suâ pro mortuo reliquerat: sed puer graviter sauciatus, pedibus manibusque repens, redierat ad matrem suam, quæ filium humeris impositum ad oppidum cum tulisset, primores permovit, ut in homicidam inquirerent; quem cognitum raptumque Xaveriani Neophyti flagris indubiè ad mortem usque laniassent, nî Franciscus Diastanius intercessisset. Valuit animadversio ad terrendos reliquos, & in humanitatis officio retinendos. Carnivororum laniæ ibidem successit fames adeò fœda, ut passim corpora exanimarentur, & Diastanius benè secum actum putaret, cum unicam spi- cam tritici turcici & sylvestres herbas in singulorum dierum dimensum nasciceretur. Interim Didacus Salazarius per sesquiannum mirabili patientiâ in pagis Villaricæ subcensitis perseverarât, omnem lapidem movens, quo Societati ad magni Taiaobæ terras aditum aperiret, exiguo aut nullo successu, Taiaobanis in pertinaciâ persi- stentibus, & in Salazarii necem non semel intentis; quem etiam Casiquius ex amicis pagis de medio tollere voluit, quòd filium suum errantem corripuisset. Igitur ex eâ statione revocatus Lauretano oppido Præfectus est. Inter hæc peri- cula versabantur Guairaniæ Socii, eo maxime nomine Societati commendandi, quòd inter Antropophagos in novis oppidis, triginta quadragintæve leucis abs se invicem disitis, soli residerent; adeò suorum commodorum immemores, ut Catal- dinus gaudio subsiliret, quoties etiam maxime necessaria sibi deesse sentiret. & alii eò avidissime irrumperent, ubi sanguinis fundendi, aut laborum tolerandorum spes major affulgeret. Scribebat tamen frequenter Ruifius ad Provinciale, ut Socios quanto numero posset ad se mitteret, ne pauculis immenso oneri succumbentibus, reliquæ Provinciæ Christo domandæ spes præscinderetur.

SUB finem hujus anni Nicolaus Durandus Mastrillus Provincialis magnam mo- vebat machinam, partitionem scilicet Provinciæ, mole suâ jam laborantis, & unius Provincialis curam excedentis. Causæ verò, quæ ad eam dividendam impel- lebant, hæc præsertim erant. Quod hætenus Paraquariæ Provincialis nullus Guai- raniæ & Chiloënses insulas inspicere per se potuisset; & maxima detrimenta inde orientur, quòd Chilenum regnum ab Tucumaniâ continuatâ montium serie ita di- visum sit, ut per sex menses, abrupto etiam litterarum commercio, ob immensa fri- gora adiri non possit. Adde, quod spes proxima esset per Paranam, Urvaicam & Guairaniæ condendorum novorum oppidorum, quæ nec regere, nec acceptare Provincialis posset in tot regionum, nongentis leucis protensarum, curam distra- ctus. Has causas ad se perscriptas cum Assistentibus suis Mutius Vitellescus Gene- ralis proponeret, in id plerique consensere, ut Chilenum regnum, ab Paraqua- riensis Provincialis imperio exemptum, in novam Vice-provinciam erigeretur: narrantque unum ex Assistentibus, utcumque partitioni reluctantem, eâ maxime ratione in cæterorum sententiam consensisse, quòd intellexisset semestri integro singulis annis Chiloënsium Sociorum commercium cum Tucumaniæ Patribus ob limitaneorum montium conditionem nullum esse posse: & ferunt dixisse visâ eo- rum montium delineatione, quòd Deus sic disjunxit, homo non conjugat.

Taiatensium
& Ibitiram-
betanorum
similtates.

Antropophago-
rum cru-
delitas.

Francisci
Diastanii
periculum.

Didaco Sa-
lazario mori
intentatur.

Guairania
Socii lau-
dantur.

CAPUT
XXIV.
Chilense re-
gnum ab
Provincia
avellitur.

Causa sepa-
rationis.

In Vice-pro-
vinciam eri-
gitur.